

ICONOGRAPHISK POST
NORDISK TIDSKRIFT FÖR BILDTOLKNING
NORDIC REVIEW OF ICONOGRAPHY

NR 1/2, 2023

ICONOGRAPHISK POST

NORDISK TIDSKRIFT FÖR BILDTOLKNING ••• NORDIC REVIEW OF ICONOGRAPHY

NR 1/2, 2023

Tidskriften utges av Avdeln. för konsthistoria och visuella studier, Lunds universitet, i samarbete med Konstvetenskap vid Åbo Akademi.

Websida: <https://journals.lub.lu.se/ico/index>

Redaktion

Lars Berggren, projektansvarig huvudredaktör (lars.berggren@abo.fi)

Annette Landen (landen.annette@kultur.lu.se; annette.landen@abo.fi)

Redaktionskommitté

Søren Kaspersen och Martin Wangsgaard Jürgensen (Danmark), Kersti Markus och Merike Kurisoo (Estland), Fred Andersson och Lars Berggren (Finland), Elisabeth Andersen och Ragnhild M. Bø (Norge), Annette Landen och Eva Lindqvist Sandgren (Sverige).

Språkgranskning (abstracts och bildtexter på engelska)

David Jones

Ombrytning och layout

Annette Landen

Anvisningar till författare, upplysningar ang. granskningsförfarande och övrig information om tidskriften, finns på websidan:

<https://journals.lub.lu.se/ico/about/submissions> (Open Access)

Tidskriften utges med bidrag från Nordiska publiceringskommittén för humanistiska och samhällsvetenskapliga tidskrifter (NOP-HS), i samarbete med NordForsk, Oslo.

© *Iconographisk Post* & författarna/the authors. For further information regarding *Copyrights and Limitations of Use*, see ICO:s homepage: <https://journals.lub.lu.se/ico/about>

ISSN 2323-5586

Förord

Bästa läsare,

nu har vi fått ordning på ICO:s nya plattform vid Lunds universitet och fört in alla tidigare nummer från den gamla, d.v.s. från 2014 och framåt. Hela processen har tagit en stor del av året och det är med nöd och näppe vi nu lyckas publicera det här numret före årets slut. Likväl är det en mycket stor vinst att ha en konstant uppdaterad programvara och tillgång till personal med specialkunskaper på området. Vissa skönhetsfläckar finns fortfarande men de kommer att åtgärdas snart. Förhoppningsvis kommer allt detta arbete att löna sig i termer av både läsning och anslag.

Innehållet i detta nummer

Det första bidraget i detta nummer är Inger Ahlstedt-Yrliids "Bildprogrammet på västra korväggen i Södra Råda". Här tar hon sig an en av den svenska konsthistoriens omdebatterade, men olösta gåtor: vem som lät utföra de fantastiska, dessvärre numera helt förintade, målningarna i den lilla landsortkyrka som kallats Sveriges motsvarighet till Arena-kapellet i Padua. Vi har ett datum för korets anonyma målningar, 1323, men inte mycket mer. Utifrån närläsningar av bevarade dokument, en analys av den politiska maktsituationen vid tidpunkten för målningarna tillkomst och målningarnas ikonografi, för hon fram en hittills föga beaktad men högst trovärdig kandidat.

I den andra artikeln förflyttar vi oss långt söderut, och närmare två milenier tillbaka i tiden. Fanny Kärfves "Motiv med mening? Att tolka Pompejis ingångsmosaiker" är en analys av de mosaiker som prydde entréerna till åtminstone de mera välbeställda pompejanska husen, deras ikonografi, funktion och förändring över tid. Med tanke på hur många mesopotamiska, egyptiska, gre-

kiska och romerska motiv som nått oss via den italiska halvön genom seklerna, och särskilt det stora genomslag som de pompejanska målningarna och mosaikerna fick i Norden under 1700-talets andra hälft och ända in på 1900-talet, handlar det om baskunskaper för en ikonografi med sikte på de långa linjerna.

Justin Kroesen rapporterar sedan under rubriken ”The ENID-Jubilee on Relics and Reliquaries in Rome, 11-13 October 2023” utförligt om konferensen, de olika föredragen och deras innehåll. Fred Andersson har författat ett synnerligen läsvärd runa över Göran Sonesson (1951–2023), en av de mest kreativa och produktiva forskarna i skärningsområdet mellan semiotik, ikonografi, filosofi och neurologi. En person vars övre teoretiskt lagda ikonografer borde stifta närmare bekantskap med. Andersson bidrar också med en recension av Lena Johannessons *Ellen Keys vänstra öga: Om karikatyren i Sverige* (Stockholm, Carlsson Bokförlag, 2022). Avslutningsvis noteras ett antal under året utkomna publikationer av ikonografiskt intresse.

Funderingar kring ett samnordiskt problem

Ett problem för (även) vårt forskningsområde är att många intressanta artiklar publiceras enbart i nationella tidskrifter, på papper eller digitalt, med eller utan kostnad. Ett exempel är danska Nationalmuseets arbetsmark, liksom flera skandinaviska tidskrifter med inriktning på arkeologi och historia, och som ganska ofta innehåller material av ikonografiskt intresse. Problemet med det är att ingen har en översikt av alla dessa böcker och tidskrifter. Ett sätt att hantera spridningsproblemet skulle kunna vara att ICO:s läsare, och speciellt dess redaktionskommitté, kontinuerligt skickar in sådana upplysningar (om böcker, artiklar och recensioner) till redaktionen, som publicerar dem fortlöpande på hemsidan och/eller under en särskild rubrik i tidskriften.

Ännu bättre vore det att ordna med parallellpublicering av artiklar och recensioner i ICO. De allra flesta nationellt inriktade tidskrifter har en läsekrets som huvudsakligen består av det egna landets invånare och i ytterst begränsad omfattning når ut till de övriga nordiska och baltiska länderna (för att inte tala om resten av världen). Såvitt vi kan förstå förlorar ingen på en sådan affär; författarna får sina artiklar spridda till en större publik och förlagen får kontakt med en långt större och potentiellt intressant läsekrets – innehållande även potentiella prenumeranter.

Något som hindrar en utveckling i den riktningen är den nationalistiska ten-

dens som finns inbyggd i såväl de enskilda individerna som de beförande och anslagsbeviljande systemen. Det är annars svårt att förklara varför till och med ikonografer med anknytning till ICO säger sig hellre publicera i nationella tidskrifter än i samnordiska. Man räknar helt enkelt med att det ger bredare lokal spridning och främjar såväl socialt som akademiskt avancemang. Dessutom tenderar de nationella rankingsystem – både de officiella och de inofficiella – att premiera de egna tidskrifterna. Ett exempel är att ICO i Finland ges samma ranking som *Finsk tidskrift*, en allmän kulturell publikation utan större vetenskapliga ambitioner och utan formellt granskningsförfarande. Detta uttryckligen i nationens intresse.

Problemet, eller snarare raden av interrelaterade problem, ser olika ut i våra olika länder och det skulle vara oss alla till nytta om litet tankemöda lades ned på dess lösande under det kommande året. Och att vi diskuterar strategier vid det kommande ikonografiska symposiet.

Avslutningsvis vill vi tillönska läsare och medarbetare ett *Gott nytt år!* – med den småleende, mustaschprydda figuren på ett av de medeltida kapitälerna i Vä kyrka, Skåne.

Redaktionen

